

Sociální právo Evropské unie

Igor Tomeš
Kristina Koldinská

1. vydání
2003

Autoři jednotlivých kapitol a oddílů

JUDr. Kristina Koldinská, Ph.D.

Kapitola II, III, V (oddíl 1 – společně s I. T., 2), VI (oddíl 3, 4, 5), VII (oddíl 3), VIII

prof. JUDr. Igor Tomeš, CSc.

Kapitola I, IV, V (oddíl 1 – společně s K. K., 3), VI (oddíl 1, 2), VII (oddíl 1, 2)

covního práva (Varšava, 1999), Mezinárodní konferenci k 10. výročí reforem v evropských transformačních zemích (Varšava, 2000), Mezinárodní konferenci Rady Evropy o dalším rozvoji sociálních služeb (Berlin, 2001) a Mezinárodní konferenci EU o modernizaci Evropského sociálního modelu (Recko, 2003).

Přehled obsahu

str. m.č.

Předmluva	V	
Autoři jednotlivých kapitol a oddílů	VII	
O autorech	IX	
Obsah	XIII	
Seznam použitých zkratk	XVII	
Úvod	1	
Kapitola I. Evropské kořeny sociálního práva EU	11	6
Oddíl 1. Filozofická a právní východiska evropského pojetí.....	12	
Oddíl 2. Filozofické a právní základy soudobého pojetí lidských práv	16	10
Oddíl 3. Právní a filozofické základy vývoje sociálních práv.....	19	12
Oddíl 4. Mezinárodní uznání lidských práv.....	21	
Oddíl 5. Evropská recepce mezinárodních závazků	27	15
Kapitola II. Sociální politika EÚa její vývoj	31	
Oddíl 1. Počátky Evropské integrace, vznik Evropských společenství (1957–1958).....	35	
Oddíl 2. Mobilita pracovních sil a sociální práva (1958–1972).....	37	
Oddíl 3. Rovnost – rovné pracovní a životní podmínky, ochrana zaměstnanců (1972–1984)	44	
Oddíl 4. Ochrana pracovních podmínek a první katalog sociálních práv (1987–1992).....	48	21
Oddíl 5. Zrovnoprávnění sociálněpolitických a ekonomických cílů v primárním právu ES (1993–1997)	53	
Oddíl 6. Příprava další etapy evropské integrace (1997–2000).....	59	
Oddíl 7. Evropská unie se chystá k největšímu rozšíření ve svých dějinách (2000–2003).....	65	
Kapitola III. Sociální právo EU	73	41
Oddíl 1. Právo EU	73	41

	str.	m. č.
Oddíl 2. Sociální právo EU	76	43
Oddíl 3. Zásada subsidiarity a otevřená metoda koordinace v sociálním právu EU	80	
Oddíl 4. Prameny sociálního práva EU	83	
Kapitola IV. Sociální cíle EU	89	
Oddíl 1. Světový rámec pro vývoj sociálních práv	92	
Oddíl 2. Evropský rámec sociálních práv	96	
Oddíl 3. Sociální cíle EU	98	
Kapitola V. Sociální souvislosti občanských a politických práv	105	45
Oddíl 1. Sociální souvislosti práva na rovnost	106	47
Oddíl 2. Sociální souvislosti práva na důstojnost	137	49
Oddíl 3. Sociální souvislosti práva na svobodu	146	
Kapitola VI. Sociální jistoty v EU	173	
Oddíl 1. Sociální jistoty v EU v oblasti zaměstnání	174	
Oddíl 2. Zvláštní sociální jistoty v EU pro ženy a děti	187	65
Oddíl 3. Sociální jistoty v EU v oblasti vzdělání	196	72
Oddíl 4. Sociální jistoty v EU v oblasti zdravotnictví	208	76
Oddíl 5. Sociální jistoty v EU v oblasti životního prostředí	217	
Kapitola VII. Sociální ochrana v EU	223	
Oddíl 1. Pojetí sociální ochrany v EU	225	
Oddíl 2. Sociální zabezpečení	229	82
Oddíl 3. Sociální pomoc	236	
Kapitola VIII. Vymáhání sociálních práv	245	88
Oddíl 1. Vymáhání sociálních práv na mezinárodní úrovni	245	
Oddíl 2. Vymáhání sociálních práv na evropské regionální úrovni	249	93
Oddíl 3. Vymáhání sociálních práv na úrovni EU	250	94
Příloha	257	
Seznam použité literatury	261	
Jmenný rejstřík	263	
Věcný rejstřík	265	

Obsah

	str.	m. č.
Předmluva	V	
Autoři jednotlivých kapitol a oddílů	VII	
O autorech	IX	
Přehled obsahu	XI	
Seznam použitých zkratek	XVII	
Úvod	1	1
Kapitola I. Evropské kořeny sociálního práva EU	11	6
Oddíl 1. Filozofická a právní východiska evropského pojetí	12	
Oddíl 2. Filozofické a právní základy soudobého pojetí lidských práv	16	10
Oddíl 3. Právní a filozofické základy vývoje sociálních práv	19	12
Oddíl 4. Mezinárodní uznání lidských práv	21	
Oddíl 5. Evropská recepce mezinárodních závazků	27	15
Kapitola II. Sociální politika EU a její vývoj	31	
Oddíl 1. Počátky Evropské integrace, vznik Evropských společenství (1957–1958)	35	
Oddíl 2. Mobilita pracovních sil a sociální práva (1958–1972)	37	
§ 1 Svoboda pohybu – sociální evropské normy v oblasti volného pohybu pracovníků	41	19
1. Nařízení 1612/68	42	
2. Nařízení 1408/71	43	20
Oddíl 3. Rovnost – rovné pracovní a životní podmínky, ochrana zaměstnanců (1972–1984)	44	
§ 1 Rovné zacházení s muži a ženami	45	
§ 2 Ochrana zaměstnanců a jejich pracovních podmínek	47	
Oddíl 4. Ochrana pracovních podmínek a první katalog sociálních práv (1987–1992)	48	21
Oddíl 5. Zrovnoprávnění sociálněpolitických a ekonomických cílů v primárním právu ES (1993–1997)	53	

	str.	m. č.
§ 1 Smlouva o založení Evropské unie a Dohoda o sociální politice.....	53	
Oddíl 6. Příprava další etapy evropské integrace (1997–2000)	59	
§ 1 Zelená kniha – evropská sociální politika	59	
§ 2 Bílá kniha – evropská sociální politika	61	
§ 3 Modernizace a zlepšení sociální ochrany v Evropské unii	62	
§ 4 Koncentrovaná strategie modernizace sociální ochrany	63	
§ 5 Zasedání Evropské rady v Lisabonu (2000)	64	
Oddíl 7. Evropská unie se chystá k největšímu rozšíření ve svých dějinách (2000–2003).....	65	
§ 1 Zasedání Evropské rady v Nice (2000)	65	
§ 2 Zasedání Evropské rady ve Stockholmu (2001).....	67	
§ 3 Zasedání Evropské rady v Göteborgu (2001)	67	
§ 4 Zasedání Evropské rady v Barceloně (2002).....	67	
§ 5 Zasedání Evropské rady v Bruselu (2003).....	68	
Kapitola III. Sociální právo EU	73	41
Oddíl 1. Právo EU	73	41
Oddíl 2. Sociální právo EU.....	76	43
Oddíl 3. Zásada subsidiarity a otevřená metoda koordinace v sociálním právu EU.....	80	
Oddíl 4. Prameny sociálního práva EU	83	
Kapitola IV. Sociální cíle EU	89	
Oddíl 1. Světový rámec pro vývoj sociálních práv.....	92	
Oddíl 2. Evropský rámec sociálních práv.....	96	
Oddíl 3. Sociální cíle EU.....	98	
Kapitola V. Sociální souvislosti občanských a politických práv.....	105	45
Oddíl 1. Sociální souvislosti práva na rovnost.....	106	47
§ 1 Rovnost před zákonem.....	107	
§ 2 Zákaz diskriminace.....	111	
§ 3 Kulturní, náboženská a jazyková rovnost.....	120	
§ 4 Rovnost mužů a žen.....	122	
1. Rovnost v zaměstnání.....	122	
2. Rovnost v rodině.....	127	
§ 5 Práva dítěte.....	129	
§ 6 Práva starších osob.....	130	
§ 7 Práva zdravotně postižených.....	134	

	str.	m. č.
Oddíl 2. Sociální souvislosti práva na důstojnost.....	137	49
§ 1 Právo na důstojnost jako základní lidské právo	138	
§ 2 Důstojnost jako důležitý aspekt sociálních práv.....	139	
1. Právo na sociální zabezpečení	141	
2. Právo na vzdělání.....	141	
3. Právo na spravedlivou odměnu	141	
4. Ochrana důstojnosti při uplatňování sociálních práv.....	143	
Oddíl 3. Sociální souvislosti práva na svobodu	146	
§ 1 Svoboda pohybu.....	147	
§ 2 Právo na osobní svobodu a bezpečnost.....	157	
§ 3 Právo na respektování soukromého a rodinného života	159	
§ 4 Ochrana osobních údajů.....	161	
§ 5 Právo na uzavření manželství, právo založit rodinu a právo na respektování rodinného života.....	156	52
§ 6 Svoboda projevu a informací	163	
§ 7 Svoboda shromažďování a sdružování.....	165	53
Kapitola VI. Sociální jistoty v EU	173	
Oddíl 1. Sociální jistoty v EU v oblasti zaměstnání	174	
§ 1 Zaměstnanost a nezaměstnanost.....	174	
§ 2 Zprostředkování práce	177	57
§ 3 Pracovní podmínky	177	57
§ 4 Spravedlivá odměna za práci	182	59
§ 5 Ochrana před skončením zaměstnání.....	184	61
Oddíl 2. Zvláštní sociální jistoty v EU pro ženy a děti	187	65
§ 1 Ochrana žen v zaměstnání.....	187	65
1. Stejná odměna za stejnou práci.....	188	
2. Pracovní podmínky pro těhotné ženy a matky.....	188	66
§ 2 Ochrana dětí při zaměstnání.....	191	68
1. Minimální věk pro zaměstnávání a zákaz dětské práce	193	70
2. Zvláštní ochrana při zaměstnání	193	
Oddíl 3. Sociální jistoty v EU v oblasti vzdělání	196	72
Oddíl 4. Sociální jistoty v EU v oblasti zdravotnictví.....	208	76
Oddíl 5. Sociální jistoty v EU v oblasti životního prostředí	217	
Kapitola VII. Sociální ochrana v EU.....	223	
Oddíl 1. Pojetí sociální ochrany v EU	225	
Oddíl 2. Sociální zabezpečení	229	82
Oddíl 3. Sociální pomoc	236	

	str.	m. č.
Kapitola VIII. Vymáhání sociálních práv	245	88
Oddíl 1. Vymáhání sociálních práv na mezinárodní úrovni	245	
§ 1 Organizace spojených národů	245	
§ 2 Mezinárodní organizace práce	247	89
Oddíl 2. Vymáhání sociálních práv na evropské regionální úrovni	249	93
Oddíl 3. Vymáhání sociálních práv na úrovni EU	250	94
Příloha	257	
Seznam použité literatury	261	
Jmenný rejstřík	263	
Věcný rejstřík	265	

Seznam použitých zkratk

Akt	– Jednotný evropský akt (1986)
ČR	– Česká republika
EHS	– Evropské hospodářské společenství (1952)
ES; Společenství	– Evropské společenství
ESD	– Evropský soudní dvůr
ESUO	– Evropské společenství uhlí a oceli (1951)
EU	– Evropská unie
EURATOM	– Evropské společenství atomové energie (1952)
Charta OSN	– Charta Organizace spojených národů (1945)
Kcmunitární charta	– Komunitární charta základních sociálních práv pracovníků (1989)
LPS	– Usnesení předsednictva ČNR o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, uveřejněné pod č. 2/1993 Sb.
Magna Charta	– Magna Charta Libertatum (1215)
MOP	– Mezinárodní organizace práce
OSN	– Organizace spojených národů
RE	– Rada Evropy
Smlouva EHS	– Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (Řím, 1957)
Smlouva ES (1992)	– Smlouva o založení Evropského společenství (Maastricht, 1992)
Smlouva ES (1997)	– Smlouva o založení Evropského společenství (Amsterdam, 1997)
Smlouva ES (2000)	– Smlouva o založení Evropského společenství (Nice, 2000)
Smlouva EU	– Smlouva o Evropské unii (Maastricht, 1992)
Úst	– Ústava České republiky, úst. zákon č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů
Velká Británie	– Spojené království Velké Británie a Severního Irsku
Všeobecná deklarace	– Všeobecná deklarace lidských práv (1948)

Úvod

O základních pojmech souvisejících s evropským právem

V úvodu této učebnice je potřeba vymezit některé základní pojmy, které budou následně používány. Je vhodné pozorně prostudovat a osvojit si význam jednotlivých pojmů pro snazší orientaci v dalším textu.

Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO). Evropská integrace probíhala v několika základních vývojových etapách. První v pořadí vzniklo v roce 1951 ESUO. Prvotním smyslem tohoto uskupení bylo podpořit rozvoj dvou klíčových průmyslových odvětví – ocelářství a těžby a zpracování uhlí. ESUO vytvořilo společný trh uhlí a oceli. Mezi členskými a přidruženými státy byla zrušena cla a vývozní kvóty, byl uvolněn pohyb určité pracovní síly, sjednoceny ceny a dopravní tarify. Uhelný a hospodářský průmysl byl vyňat z pravomoci národních vlád a podřízen společenství. ESUO si kladlo za cíl zvýšení zaměstnanosti a životní úrovně v členských státech.

Evropské hospodářské společenství (EHS). O několik let později vznikla další dvě společenství, a to na základě *Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství*, která byla podepsána v Římě roce 1957 a účinnosti nabyla od 1. 1. 1958 (dále jen „Smlouva EHS“). EHS vzniklo dohodou původně šesti zakladatelských států – Belgie, Francie, Lucemburska, Německa, Nizozemí a Itálie.¹ EHS vzniklo s cílem založit hospodářskou unii a s výhledem na vybudování velkého společného trhu s volným pohybem kapitálu, zboží, služeb a pracovních sil. Již v době svého vzniku si EHS vytkllo za cíl vytvoření celní a měnové unie, režimu volného pohybu osob a zavedení společné daňové, finanční, obchodní a sociální politiky. *Evropské hospodářské společenství bylo v roce 1992 v Maastrichtu v souvislosti s přijetím Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva EU“) přejmenováno na Evropské společenství.*²

¹ EHS, později ES (viz dále) má patnáct členů: kromě 6 zakládajících států ještě Dánsko, Finsko, Irsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie. K 1. 5. 2004 přistoupí dalších 10 členů: Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko.

- 3 *Evropské společenství pro atomovou energii (ESAE, EURATOM).* Vzniklo rovněž k 1. 1. 1958 za účelem integrace a vytváření společného trhu v oblasti mírového využití atomové energie. V rámci ESAE jsou rozvíjeny programy v oblasti výzkumu a vývoje mírového využití atomové energie, výstavby atomových elektráren, získávání energetických zdrojů, bezpečnosti a ochrany osob a životního prostředí.
- 4 Pojmem *Evropská společenství* pak souhrnně označujeme právě tři výše zmíněná uskupení ESUO, EHS a ESAE, která jsou samostatnými subjekty mezinárodního práva nadanými vlastní právní subjektivitou. Právní samostatnost jednotlivých smluv o založení některého ze tří evropských společenství nebyla odstraněna ani Smlouvou o Evropské unii, která výrazně zasáhla do evropské integrace a vztahů mezi jednotlivými společenstvími navzájem, přičemž změnila i jejich zakládací smlouvy, nejvíce Smlouvu o založení Evropského společenství (dříve Smlouvu o založení Evropského hospodářského společenství) (1992). *Všechna tři společenství od této doby jednají prostřednictvím hlavních orgánů, které byly sloučeny.* Těmito orgány jsou Evropský parlament, Rada ES,³ Komise ES⁴, Soudní dvůr⁵ a Účetní dvůr⁶. Od této doby se také používá jednotné číslo (Evropské společenství) pro označení společných orgánů, i když jednotlivé základní dokumenty jednotlivých společenství jsou nadále samostatné i přesto, že struktura právního systému, který nově vytvořily, je společná. Vzdor tomu existuje relativně samostatná právní úprava platná pro jednotlivá společenství. Takové právní normy bývají nazývány *komunitárním právem*.⁷

Je tedy potřeba nezaměňovat pojmy „Evropská společenství“ (množné číslo) a „Evropské společenství“ (jednotné číslo). Zatímco

² Viz Smlouva o založení Evropského společenství, ve znění z roku 1992 [dále jen „Smlouva ES (1992)“], která byla pozměněna v roce 1997 a 2000 [dále jen „Smlouva ES (1997)“ a „Smlouva ES (2000)“].

³ Rada ES je orgánem Evropského společenství; liší se od Rady Evropy, jakož i od Evropské rady (srov. kap. II a III).

⁴ Komise ES je výkonným orgánem Společenství a iniciátorem legislativy.

⁵ Soudní dvůr je nejvyšším justičním orgánem ES. O jeho činnosti srov. zejm. kapitola VIII.

⁶ Viz část pátá Smlouvy o založení Evropského společenství. Dalšími orgány s méně rozsáhlými pravomocemi jsou Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů a Evropská investiční banka.

⁷ Srov. Tichý, L., Arnold, R., Svoboda, P., Zemánek, J., Král, R. a kol. Evropské právo. Praha: C. H. Beck, 1999. O právu EU podrobněji viz kapitola III.

v plurálu se mají vždy na mysli všechna tři společenství (EHS, ESUO a ESAE), singulár označuje pouze jedno z nich, a to Evropské společenství, jež vzniklo z Evropského hospodářského společenství.

Evropská unie (EU). EU je integrační seskupení patnácti států západní Evropy, jež vzniklo v roce 1993, kdy vstoupila v platnost Smlouva o Evropské unii uzavřená členskými státy Evropských společenství v Maastrichtu v roce 1992. Signatářské země svůj záměr vyjádřily v článku 1 Smlouvy EU takto: „*Touto smlouvou mezi sebou vysoké smluvní strany zakládají Evropskou unii. Tato smlouva je novou etapou utváření stále užšího svazku mezi národy Evropy, v němž jsou rozhodnutí přijímána co nejotevřeněji a co nejbližše občanovi. Unie je založena na Evropských společenstvích, doplněných politikami a formami spolupráce zaváděnými touto smlouvou. Jejím úkolem je utvářet mezi členskými státy a mezi jejich národy vztahy způsobem, ve kterém se projevuje soudržnost a solidarita.*“ EU je sice uskupením svých členských států, právními subjekty však nadále zůstávají pouze Evropská společenství. Evropská unie jako taková právní subjektivitou zatím nedisponuje⁸; Tento stav však bude změněn v případě, že Ústava EU, kterou připravuje Konvent⁹, bude přijata všemi současnými členskými státy EU.

Vymezení EU v čl. 1 Smlouvy EU a její vnitřní vztahy lze znázornit diagramem jako model tří pilířů:

- a) první je vlastní jádro EU – tři evropská společenství a jejich právní úprava – komunitární právo,
- b) druhý pilíř tvoří společná zahraniční a bezpečnostní politika,

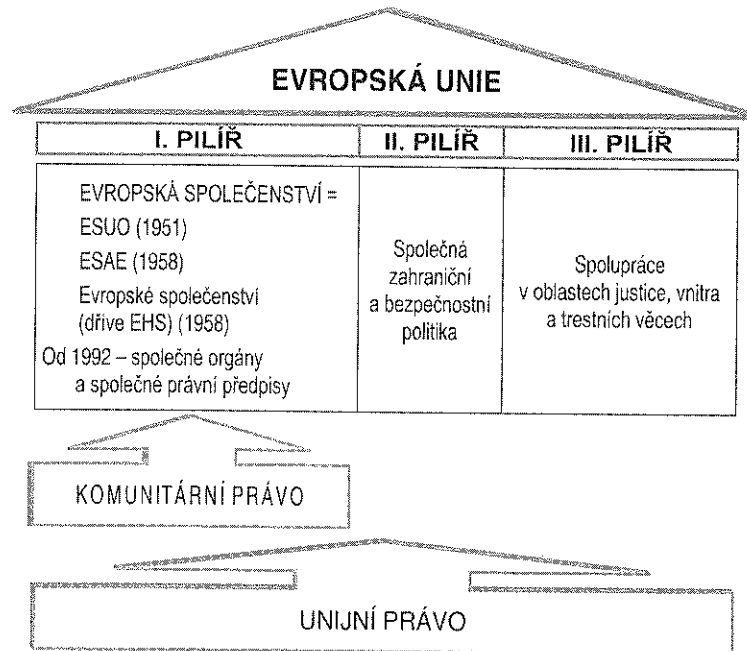
⁸ Tichý, L. a kol. k této problematice ve své učebnici Evropského práva uvádějí: „*Jestliže výslovné udělení právní subjektivity v zakládací Smlouvě ES není nezbytným předpokladem k jejímu vzniku, musí být právní subjektivita, jak to rozvinula i doktrína nepsaných pravomocí, založena faktickým udělením právní subjektivity členskými státy. Podle této teorie musí zakládací smlouva obsahovat úpravu práv a povinností, ze kterých vyplývá mezinárodněprávní odpovědnost. Protože takováto ustanovení ve Smlouvě nejsou, nelze podle v současné době převládajícího názoru dovozovat ani pomocí této doktríny právní subjektivitu Evropské unie.*“ Srov. Tichý, L., Arnold, R., Svoboda, P., Zemánek, J., Král, R. a kol. Evropské právo. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 51–52.

⁹ Konvent o budoucnosti EU je zvláštní institucí působící v rámci EU. Jeho vznik je jedním z výsledků celoevropské debaty o budoucnosti Evropské unie. Jeho úkolem je připravit návrh Ústavy EU, jejíž přijetí by pro současnost završilo proces evropské integrace a jejího prohlubování. Konvent má vlastní internetové stránky – <http://www.european-convention.eu.int>.

c) třetí pilíř zahrnuje spolupráci členských států evropských společenství v oblastech justice a vnitra, resp. po Smlouvě ES (1997) v trestních věcech.

Právní akty společných orgánů Evropských společenství v rámci prvního pilíře jsou právními akty unijního práva.

Graf č. 1¹⁰
Vztahy a souvislosti pojmů souvisejících s Evropskou unií

O sociálním právu EU

Evropská společenství byla původně zřízena jako ekonomická sdružení států na koordinaci výrob a na podporu volného pohybu zboží, kapitálu a lidí. Byla však založena na zásadách svobody,

¹⁰ Část grafu je převzata z již citované učebnice Tichý, L., Arnold, R., Svoboda, P., Zemánek, J., Král, R. a kol. Evropské právo. Praha: C. H. Beck, 1999.

demokracie, právního státu a respektování lidských práv a základních svobod. Podle čl. 2 Smlouvy ES (1997) bylo nicméně úkolem Společenství rovněž podporovat „vysokou úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany, rovné zacházení s muži a ženami ... vysokou úroveň ochrany a zlepšování kvality životního prostředí, zvyšování životní úrovně a kvality života, hospodářskou a sociální soudržnost a solidariitu mezi členskými státy“. Tím v Evropě vznikl demokratický útvar, který nesl některé znaky konfедераčního uspořádání států, založeného na respektování suverenity členského státu, občana a zákona (*rule of law*).

Zpočátku Evropská společenství (1957–1986)¹¹ neměla vlastní sociální cíle. Respektovala však dokumenty Rady Evropy o lidských právech a zásadu subsidiarity, podle které členské státy upravovaly (a upravují) lidská práva a základní svobody v souladu se svými tradicemi a při respektování všeobecných právních zásad formulovaných zejména Radou Evropy a Evropskými společenstvími samotnými.

V tomto ohledu byla Evropská společenství založena na respektování lidských práv a základních svobod. Jejich všeobecně závazný katalog však dosud toto uskupení nevytvořilo. Během své historie nicméně Evropská společenství plně sledovala evropskou tradici lidských práv a svobod, která byla v polovině minulého století formalizována v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (1950) a Evropské sociální chartě (1961). V 80. letech se Evropská společenství k oběma dokumentům Rady Evropy přihlásila¹² a nadále na ně odkazovala i ve Smlouvě ES (1992) a Smlouvě ES (1997).

Evropská společenství od svého počátku upravovala vlastními právními normami jen ty sociální otázky, které bezprostředně souvisely s volným pohybem pracovníků uvnitř Evropských společenství. Situace se podstatně změnila v roce 1992, kdy se díky přijetí Smlouvy EU stala jedním z cílů EU ochrana lidských práv a základních svobod spolu s vysokou úrovní zaměstnanosti a sociální ochranou.¹³

Pro Českou republiku z toho plyne, že vstupem do EU na sebe vezme závazek zaručit sociální práva tak, jak jsou a budou i v budoucnu Evropskou unií vymezena. Tato sociální práva pak budou působit přímo závazně a budou mít přednost před zákonem. V článku 10 Úst je

¹¹ Srov. kapitolu II.

¹² Srov. preambuli Jednotného evropského aktu.

¹³ Srov. preambuli a čl. 2 Smlouvy EU.